

**LIVSMEDELSINDUSTRINS
HÅLLBARHETSMANIFEST**

EN SKRIFT FRÅN LIVSMEDELSFÖRETAGEN

Innehåll

LIVSMEDELSINDUSTRINS HÅLLBARHETSMANIFEST

FRAMTIDSUTBLICK

LIVSMEDELSINDUSTRINS CSR- OCH HÅLLBARHETSARBETE

- Den miljömässiga dimensionen
- Den sociala och etiska dimensionen

HUR SKA LIVSMEDELSBRANSCHEN UPPNÅ RESULTAT?

Livsmedelsindustrins hållbarhetsmanifest

Livsmedelsbranschen är en bransch som du är i kontakt med varje dag. Det är en bransch som engagerat och resultatnriktat producerar livsmedel för hela Sverige och, i ökad grad, för resten av världen. För livsmedelsindustrin är trovärdighet och pålitlighet lika viktiga begrepp som smak och kvalitet. Därför vill livsmedelsbranschen visa upp att hållbarhetsarbetet är en del av vardagen. Branschen vill med manifestet flytta fram sin position och visa att vi är beredda att ta ytterligare ansvar ur hållbarhetssynpunkt. För företagen är det viktigt att producera livsmedel med minsta möjliga klimatavtryck, som håller en hög hälsonivå genom en produktion som är ett resultat av goda arbetsförhållanden både i Sverige och i övriga världen.

Corporate Social Responsibility (CSR) och Creating Shared Value (CSV) innebär för livsmedelsföretag att det ska finnas en medvetenhet om att de har en påverkan på samhället där de verkar men också att de tar ansvar för de ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter av sin verksamhet oberoende av var i världen de utför den. CSR och CSV handlar om att ta samhällsansvar ur ett lokalt, regionalt, nationellt och internationellt perspektiv – men samtidigt vara konkurrenskraftig. Livsmedelsindustrin i Sverige sysselsätter idag cirka 56 000 personer och fyller en viktig roll dels ur ett ekonomiskt men också ett miljömässigt och socialt perspektiv. Många företag använder råvaror som produceras i länder utanför Europa och har därför en viktig roll i att bidra till den lokala ekonomin i dessa länder och att dessutom skapa hållbara förhållanden för de som arbetar med produktionen. Därför har du nu Livsmedelsindustrins hållbarhetsmanifest framför dig. Det är ett levande dokument och ett manifest som tar sikte på år 2025. Och det är på resan mot 2025 som livsmedelsindustrin bevisar att man är en modern, långsiktig och konkurrenskraftig bransch som producerar miljömässigt och etiskt anpassade livsmedel.

OM HÅLLBARHETSMANIFESTET

Livsmedelsindustrins hållbarhetsmanifest beskriver hållbarhetsarbetet i två delar: en miljömässig och en social. Samtidigt lyfts hållbar råvaruförsörjning och spårbarhet fram som två viktiga delar för en framåtsträvande industri. Hållbarhetsmanifestet har utarbetats av Livsmedelsföretagen tillsammans med en arbetsgrupp med representanter från Livsmedelsföretagens styrelse. Syftet har därmed varit att belysa alla delar av branschen och att hela branschen står bakom manifestet. Manifestet ska följas upp årligen. Branschen har i framtagandet av manifestet även diskuterat hållbarhetsarbetet med politiker, miljöorganisationer och andra intressenter. Många av livsmedelsindustrins företag har egna hållbarhetsredovisningar där hållbarhetsarbete och målsättningar redovisas.

FRAMTIDSUTBLICK AV MARIE SÖDERQVIST,
VD PÅ LIVSMEDELSFÖRETAGEN:

”Hållbar råvaruförsörjning – en förutsättning för en hållbar livsmedelsproduktion”

En av livsmedelsindustrins stora framtidsutmaningar är förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på livsmedelsråvara. Ett ökat välstånd i snabbväxande länder tillsammans med en totalt växande global befolkning skapar ett efterfrågetryck på föda som inte motsvaras av en lika snabb utbudsökning. Dagens cirka 7 miljarder invånare beräknas öka till 9 miljarder invånare år 2050.

Jordens odlingsbara yta kommer med säkerhet inte kunna öka i samma utsträckning som den växande befolkningsmängden. Det handlar således till stor del om att öka produktiviteten på befintliga odlingsbara jordar. Det kan ske genom en rad olika åtgärder men en av de viktigare är att jordens lågavkastande lantbruk, ofta i utvecklingsländer, måste bli mer produktiva genom en mer rationell stordriftsproduktion. Förmodligen kommer dock inte utbudet, trots eventuella produktivitetsförbättringar, växa lika snabbt som efterfrågan vilket bör leda till ökade priser på livsmedelsråvara över tid.

Samtidigt som efterfrågan ökar, och beräknas göra så inom överblickbar framtid, är framställningen av livsmedelsråvara på jordens odlingsbara jordar alltmer utsatt för oberäkneliga väderfenomen. Dessa resulterar i rekordskördar ena året och total missväxt det andra, med påföljande tvära kast på priserna.

”Svinnet i livsmedelskedjan uppgår globalt till cirka 30 procent och måste kraftigt reduceras.”

Ett sätt att möta morgondagens ökade efterfrågan på livsmedel är att komma till rätta med dagens rådande syn på livsmedel som i västvärlden behandlas som slit och slängvaror bland andra. Svinnet i livsmedelskedjan uppgår globalt till cirka 30 procent och måste kraftigt reduceras. Hela produktionskedjan, liksom världens hushåll, bär alla ansvar för att ändra på detta förhållande.

För Sveriges livsmedelsproducenter innebär den ovan beskrivna utvecklingen att produktionsvillkoren kommer att bli allt mer oförutsägbara. Beroende bland annat på att både pris och tillgång på insatsvaror kommer att bli allt svårare prognostisera för. Dagens stelbenta prissättningsmekanismer mellan livsmedelsproducenter och grossister/dagligvaruhandel där producenterna till stora delar bär risken för ökade råvarukostnader,

måste ersättas av ett nytt flexiblere prissättningssystem där råvaruprisskiftningar snabbare får genomslag i hela livsmedelskedjan.

Livsmedelsproducenterna i Sverige, liksom i vår omvärld, har också ett stort och viktigt ansvar för att minimera svinnet inom vår del av livsmedelskedjan. Detta är ett arbete som redan påbörjats på många håll men det måste genomsyra hela branschens arbetssätt. Genom att bli ett föregångsexempel på denna punkt kan livsmedelsproducenterna också bidra till att uppgradera synen på livsmedlens värde, inte minst i dagligvaru- och konsumentledet.

En fråga som blir allt viktigare globalt och lokalt är vattenanvändning. Det är en av de största utmaningarna för livsmedelsindustrin både i länder där råvaran produceras och i anläggningarna i Sverige. Det innebär också en stor besparingspotential då det går att finna enkla lösningar för minskad förbrukning av vatten. I framtiden kommer tillgången på vatten att bli en än viktigare fråga och en av de största hållbarhetsutmaningarna för livsmedelsindustrin.

SPÅRBARHET

Europas livsmedels- och dryckesindustri köper cirka 70 procent av EU-jordbrukets råvaror. Därmed är det betydelsefullt att det finns en långsiktig tillgång på råvaror som är hållbart producerade. Det innebär också att livsmedelsindustrin är viktig lokalt för jordbruket och vice versa. En förutsättning för en långsiktig och ekonomiskt hållbar livsmedelsindustri är närheten till råvaran.

Genom att erbjuda spårbarhet och transparens kring de råvaror som används i livsmedelsproduktionen ökar branschen sin trovärdighet. Att livsmedelsproducenterna kan vara transparenta kring de råvaror som de väljer att använda i produktionen och att råvarorna är producerade under hållbara förhållanden är viktigt för hela livsmedelskedjan. Ett sätt att säkerställa att råvaran man använder är producerad med goda villkor är att använda sig av tredjepartscertifierade råvaror och produkter. Konsumenten kan i sin tur utöva sin makt genom att välja produkter med tydlig transparens och som kanske även är certifierade. Livsmedelsbranschen verkar för total spårbarhet och för att garantera var råvaran kommer ifrån. Respektive företag måste kunna svara på kärnfrågan som i framtiden kommer bli allt viktigare: hur köper vi in våra råvaror?

Marie Söderqvist är VD på Livsmedelsföretagen

Livsmedelsindustrins CSR- och hållbarhetsarbete

Under följande avsnitt belyser hållbarhetsmanifestet åtta områden som är prioriterade för livsmedelsbranschen. Fyra områden hör till den miljömässiga dimensionen och de övriga fyra anknyter till den sociala och etiska dimensionen. Som en röd tråd genom de olika delarna finns utgångspunkten att effektivisera, reducera eller förnya.

Vissa av manifestets områden har en tydlig fokus på att effektivisera medan andra fokuserar på att reducera eller förnya livsmedelsindustrins olika processer.

- ➡ **Den miljömässiga dimensionen**
- ➡ **Den sociala och etiska dimensionen**

DEN MILJÖMÄSSIGA DIMENSIONEN

Att driva sin verksamhet på ett sätt som inte påverkar miljö och naturresurser på ett långsiktigt negativt sätt.

SVINN – Livsmedelsindustrin i Sverige ska minska svinnet i hela livsmedelskedjan

Runt en tredjedel av all mat som produceras slängs. Svinnsfrågan har därför, under en längre tid, varit prioriterad för branschen. Att reducera industrins svinn innebär dels en kostnadsreducering och dels en reduktion av företagets miljöpåverkan. När svinnet reduceras, sparas också energi, naturens resurser och i förlängningen en minskning av koldioxidutsläpp och transporter. Detta samtidigt som minskat svinn innebär att kostnader för material och råvara sjunker.

Svinnsfrågan är samtidigt en fråga för hela livsmedelskedjan. Industrin kan göra sin del och ta sitt ansvar, men det handlar också om ett ansvar för livsmedelsbranschen att informera allmänheten att göra medvetna val och en gemensam ansträngning för att minska tallrikssvinnet. I det fallet krävs ett samarbete med hela livsmedelskedjan. Att utforma förpackningar efter konsumentens behov är ett sätt att arbeta mot svinnet i hemmet.

För att bemöta och säkra den globala livsmedelsförsörjningen är svinnsreduceringen ytterst viktig. Om man kommer till rätta med den stora andel matsvinn som finns i dagsläget är man också en bit på väg att säkra den globala livsmedelsförsörjningen och den utmaning det innebär att jordens befolkning växer. FN driver en kampanj för minskat svinn genom sitt livsmedels- och jordbruksorgan, FAO: "Think Eat Save".

För att få en bra bild över en varas svinn kan Livscykelanalys vara ett verktyg som kan beskriva en livsmedelsprodukts svinn i hela livscykeln. Om man i alla led reducerar svinnet mår inte bara miljön bättre utan företagen kan tjäna pengar på exempelvis minskade produktionskostnader. Därför har ett stort antal livsmedelsföretag använt sig av livscykelanalys för att kunna identifiera var man kan minska svinnet och samtidigt tjäna pengar. En modern och uppdaterad maskinpark minskar bland annat slöseri och bidrar till resurseffektivisering.

➡ **Livsmedelsindustrin ska arbeta med förpackningslösningar som bidrar till att svinnet minskas**

➡ **Livsmedelsindustrin ska bidra till gemensamt ansvar och samarbete i hela livsmedelskedjan för att minska svinnet**

ENERGIEFFEKTIVISERING – Livsmedelsindustrin i Sverige ska effektivisera sin energianvändning

Genom att öka sin energieffektivisering minskar livsmedelsindustrin sin energiförbrukning. Det innebär en minskad klimatpåverkan, en minskad påverkan på naturens resurser samtidigt som det innebär minskade kostnader för företagen. En stor del av branschen har under de senaste åren genomfört energibesparingsåtgärder och anser att ett aktivt klimatarbete är företagsekonomiskt lönsamt, där energieffektivisering kan vara en del. Genom en ökad energieffektivisering inom livsmedelsindustrin minskar miljö- och klimatbelastningen samtidigt som konkurrenskraften ökar.

Programmet för energieffektivisering (PFE) i energiintensiv industri ska bidra till att öka energieffektiviteten i svenska energiintensiva industriföretag. Programmet skapar även möjlighet för företag att få skattebefrielse på el som används i tillverkningsprocesser.

Programmet för energieffektivisering har varit mycket framgångsrikt i Sverige. Resultatet i sänkt elförbrukning motsvarar årsproduktionen från en halv kärnkraftsreaktor. Ett antal livsmedelsföretag har medverkat i programmet och därmed kommit i åtnjutande av vissa skattelättnader. EU:s nya statsstödsregler nödvändiggör att andra styrmedel än skattelättnader övervägs – ett arbete som branschen följer för att skapa nya incitament för energieffektiviseringar inom industriföretagen.

- ➡ **Livsmedelsindustrin ska arbeta för en ökad marknadsintroduktion av ny, utsläppssnål teknik**
- ➡ **Alla företag inom livsmedelsindustrin ska genomföra energibesparingsåtgärder**

FÖRNYBAR ENERGI – Livsmedelsindustrin i Sverige ska använda mer förnybar energi

Riksdagen har satt som mål att Sverige år 2050 inte ska ha några nettoutsläpp av klimatgaser. Naturvårdsverket har tagit fram en färdplan mot 2050 där de pekar ut industrin som en av de två viktigaste orsakerna till utsläpp som påverkar klimatet.

Förnybar energi kommer från källor som hela tiden förnyas i snabb takt. Exempel på förnybar energi är vattenkraft, vindkraft, solenergi och bioenergi. 15 procent av världens energiframställning utgörs av förnybar energi. Bioenergi är energi som framställs av biomassa, som till exempel växter och växtdelar av olika slag. Eftersom biomassa kontinuerligt nybildas är bioenergi en förnybar energikälla. Genom att öka andelen förnybar energi motverkas också växthuseffekten och lokal förorening.

För att kunna producera livsmedel krävs energi. Enligt en studie från FAO sker huvuddelen av energikonsumtionen – cirka 70 procent – efter det att livsmedlen lämnat lantbruket, nämligen vid transport, bearbetning, paketering, utskeppning, lagring, handel och tillagning.

Ungefär 40 procent av den energi som används i livsmedelskedjan förloras på vägen till eller efter slutkonsumtion. Många av de livsmedel som framställs har dock en potential att i framtiden utnyttjas genom väl fungerande energiframställning då man använder överbliven biomassa. Det gäller således att ta hand om det matsvinn som uppkommer.

För den svenska livsmedelsindustrin är det angeläget att man i debatten om förnybar energi ger särskild uppmärksamhet till tillgången av jordbrukets råvaror till livsmedelsproduktion i konkurrenshänseende med förnybar energi. Det innebär långsiktigt att svenska livsmedelsföretag kan fortsätta att bidra med produkter som konsumenterna anser är säkra, hälsomässigt och miljömässigt välgjorda.

➡ **Livsmedelsindustrin ska genom introduktion och utveckling av ny teknik som förbättrar processerna också minska klimatutsläppen**

➡ **Livsmedelsindustrin ska verka för att varorna förädlas på ett så klimat effektivt sätt som möjligt**

HÅLLBARA TRANSPORTER – *Livsmedelsindustrin i Sverige ska minska sin klimatpåverkan*

En del av livsmedelsbranschens kostnader är logistikkostnader. För livsmedelsindustrin är logistikfrågan därför viktig att arbeta med. Hur kommer varorna till och från fabriken på mest smidiga och hållbara sätt? EU arbetar mot större och mer centraliserade transporter. Om man tar vägtransporter som ett exempel är målet att minska antalet fordon som rör sig på vägarna utan att för den sakens skull tappa i volym.

För att effektivt kunna arbeta med hållbara transporter krävs ofta en livscykelanalys för att företaget ska få en helhetsbild av dess klimatpåverkan. Att endast fokusera på själva transportdistansen går stick i stäv med EU:s sociala och ekonomiska mål om fri konkurrens och fri rörlighet. Det gäller därför att se transportens miljöpåverkan i ett större perspektiv.

Många företag arbetar aktivt med att förbättra sina transporter, både ur miljö- och hållbarhetssynpunkt men också ur konkurrenssynpunkt. Industrin arbetar med avancerad planering för att minska tom kapacitet i lasten eller vid hemresan av en transportsträcka. Det handlar om att hela tiden optimera kapaciteten och se till att

man transporterar fullastade bilar och containrar – vilket leder till mindre antal mil på de svenska och europeiska vägarna. Transportpolitiken inom EU går också mot större och större bilar vilket medför färre fordon på vägarna men även säkrare transporter. Samtidigt är det viktigt att använda sig av förnybara drivmedel, exempelvis biogas. Svensk livsmedelsindustri anser att det är principen ”mat först” som gäller och att man därför välkomnar andra och tredje generationens biobränslen som inte konkurrerar med livsmedelsproduktionen. Precis som för livsmedelsproduktion är jordbrukets råvaror viktiga vid framställning av dagens biobränsle. Därför påverkas tillgången och priset på primärproduktionens varor genom efterfrågan från biogasindustrin.

- ➡ **Livsmedelsindustrin ska stärka konkurrenskraften för förnybara drivmedel**
- ➡ **Livsmedelsindustrin ska aktivt verka för att våra varor transporteras på ett så klimatsmart och energieffektivt sätt som möjligt.**

DEN SOCIALA OCH ETISKA DIMENSIONEN

Att vara en god samhällsmedborgare och ta hänsyn till andras hälsa och välbefinnande. Det gäller anställda, leverantörer, affärspartners och konsumenter. Mänskliga rättigheter, uppförandekoder och produktansvar är något som livsmedelsindustrin alltid jobbar för.

DJUROMSORG – *Livsmedelsindustrin i Sverige ska bidra till en hög djurskyddsstandard i Sverige och i Europa*

Djuromsorg är en viktig fråga vid uppfödning och hantering av djur till livsmedelsproduktion. Djuromsorg är också en fråga om kvalitet och trovärdighet. All djurhantering ska uppfylla nationell lag och livsmedelsbranschen ska i så stor utsträckning som möjligt förbättra villkoren för de djur som används i livsmedelsproduktion.

Medicinering, djurens utrymme, avel och tillväxttakt är viktiga aspekter vid uppfödning av djur. När det gäller slakt ska djuren ha rimliga transportavstånd, bedövning och en etiskt riktig avlivning. Ett flertal av företagen som arbetar med djuruppfödning till livsmedelsproduktion har ett djuromsorgsprogram. När det gäller exempelvis produktion av ägg kan det omfatta god djurvälstånd i stort men även avel, transport och rådgivning kring god djurhållning. Svensk livsmedelsproduktion står även för produkter som är fria från salmonella.

Den svenska djurskyddslagstiftningen är en av de strängaste i världen. Det är något som livsmedelsindustrin anser vara positivt och som kan bidra till att resten av medlemmarna inom EU skärper sin djurskyddslagstiftning till den svenska nivån.

- ➡ **Livsmedelsindustrin ska fortsätta att arbeta för goda villkor för de djur som används inom livsmedelsproduktion**
- ➡ **Livsmedelsindustrin ska bidra till att övriga Europa höjer sin djurskyddsstandard**

KOMPETENSFÖRSÖRJNING – *Livsmedelsindustrin i Sverige ska arbeta för ökad jämställdhet och mångfald*

Marknaden för livsmedel är idag global med höga krav på såväl god kvalitet som lågt pris. För att konkurrera krävs både en innovativ produktutveckling och en effektiv produktion, områden där vi i Sverige hittills lyckats väl. Utvecklingen går emellertid hela tiden framåt och kraven hårdnar kontinuerligt.

Ny teknik och effektivare produktionsmetoder med ökad grad av automation ger kostnadseffektivitet och hög kvalitet på livsmedelsindustrins produkter. Detta ställer emellertid nya och ökade krav inte minst på medarbetarnas tekniska kunskaper. En grundläggande förutsättning för att livsmedelsbranschen ska kunna växa och stärka sin konkurrenskraft är således medarbetare med engagemang och rätt kompetens. Ett av företagets största orosmoln är samtidigt den låga utbildningsnivån i branschen.

En generell utmaning för livsmedelsbranschen är att rekrytera personer med rätt utbildning. För trots livsmedelsindustrins betydelse för jobb och välfärd i Sverige är utbudet av utbildningar anpassade för deras behov mycket begränsat. Nyrekrytering är viktig men de allra flesta medarbetare som ska stå för konkurrenskraften är redan anställda inom företagen. Personalomsättning i branschen är låg vilket ställer högre krav på företagets förmåga att ta tillvara på medarbetares förmågor. Vidareutbildning och kompetensutveckling av redan anställda är därför för många företag en viktig del av kompetensförsörjningen.

Livsmedelsbranschen arbetar för att tydliggöra det kompetensbehov som branschen har. Målsättningen är att bli ännu tydligare med vad som behöver göras för att livsmedelsindustrins behov ska kunna tillgodoses inom ramen för det svenska utbildningssystemet. Livsmedelsindustrin arbetar för en ökad jämställdhet på företagets arbetsplatser. En ökad jämställdhet inom livsmedelsindustrin kan bland annat driva företagets produktivitet. Livsmedelsindustrin är en av de branscher i Sverige med högst andel utlandsfödda vilket både har bidragit till höga exportnivåer men också en mångkulturell bransch som blir mer konkurrenskraftig. Arton procent av de anställda i livsmedelsindustrin är utlandsfödda. Livsmedelsindustrin arbetar för jämställdhet och mångfald som också speglar dagens samhälle och marknad. Det är viktigt att belysa vikten av att ha mångfald vad gäller ursprung och kön i företagen så att industrin också förstår framtidens efterfrågan och framtidens marknad.

➡ **Livsmedelsindustrin ska arbeta för ökad kompetensutveckling inom företagen och utveckla samverkan med utbildningssystemets aktörer**

➡ **Livsmedelsindustrin arbetar för jämställdhet och mångfald som speglar Sveriges befolkning och branschens kunder**

GODA ARBETSFÖRHÅLLANDEN BÅDE I SVERIGE OCH VÄRLDEN – *Livsmedelsindustrin i Sverige har en nollvision för olyckor på jobbet*

Livsmedelsindustrin bidrar nationellt med arbetsplatser över hela landet vilket är en del i att hela Sverige kan leva. Det innebär samtidigt att det vilar ett stort ansvar på livsmedelsindustrin att ansvara för de arbetstagare som engageras inom industrin.

Det innebär också en skyldighet att jobba med goda villkor när det gäller den råvaru-produktion industrin har i tredje land.

Ett viktigt led i arbetet för goda arbetsförhållanden är leverantörsbedömning vilket enkelt uttryckt är att veta vem man köper ifrån och säkerställa att det är någon som är pålitlig. Inköbspolicys och certifikat är viktiga delar i detta arbete och spårbarhet genomsyrar generellt sett hela flödet i livsmedelskedjan. Certifieringar och märkningar kan vara goda hjälpmedel för att kunna producera hållbara livsmedel. Målet är dock att certifieringar och märkningar i det långa loppet inte ska finnas utan att produkterna i sig själva kan stå för hållbar produktion.

Industrin bidrar till socialt ansvar över hela Sverige och bidrar även med ökat välbefindande i utvecklingsländer. För att uppnå en hållbar produktion och ökad spårbarhet av råvaror som produceras i utvecklingsländer arbetar branschen för rättvisa förhållanden genom fri handel, något som bidrar med infrastruktur, utbildning och ökat välbefindande. Livsmedelsbranschen förutsätter också att respektive företag följer internationell lagstiftning, FN:s konvention om mänskliga rättigheter och de ILO-konventioner som Sverige har ratificerat.

Livsmedelsindustrin arbetar för en nollvision för allvarliga olyckor samt dödsfall på arbetsplatserna. Den svenska livsmedelsindustrin ska verka för att öka säkerheten på arbetsplatserna. Livsmedelsbranschen ligger högt i såväl olycksfalls- som sjukfrånvarostatistiken, däremot är det sällsynt med dödsolyckor. Branschen ligger på frekvensen 15 anmälda arbetsolyckor per 1000 sysselsatta, snittet för samtliga branscher ligger på 6. Sjukdomsfrekvensen ligger på 4 per 1000 sysselsatta medan snittet för samtliga branscher är nere på 1. Den främsta sjukskrivningsorsaken är belastningsproblematik beroende på ensidiga och upprepade arbetsställningar. Varje år rapporteras ca 200 allvarliga arbetsplatsolyckor till Arbetsmiljöverket.

Livsmedelsbranschen ska aktivt arbeta med att nå en nollvision för olyckor på arbetsplatserna samt att minska sjukfrånvaron. Arbetsmiljö är ett prioriterat område som delvis är reglerat i kollektivavtalen. Det är avgörande att arbetsgivarna har kunskap om lagstiftningen och att arbetsmiljöarbetet sker i samverkan med arbetstagarerna ute på arbetsplatserna.

➡ **Svensk livsmedelsindustri ska i så stor utsträckning som möjligt använda certifierade och hållbart producerade råvaror som produceras i utvecklingsländer**

➡ **Livsmedelsindustrin står för en nollvision av allvarliga olyckor på arbetsplatserna**

HÄLSA – Livsmedelsindustrin i Sverige ska göra det enklare för konsumenten att göra medvetna val

Matvanor och motion har stor påverkan på vår hälsa. Många aktörer har sitt delansvar att främja en sund livsstil där hälsosamma matvanor och ökad fysisk aktivitet är centralt. Myndigheter, skolor, föräldrar, näringsliv och andra måste tillsammans aktivt arbeta för att skapa bättre förutsättningar för hälsa, välbefinnande och matglädje.

Allt fler företag arbetar därför aktivt med att ta fram hälsosamma produkter. Arbetet har gett resultat – årliga konsumentundersökningar visar att allt fler konsumenter tycker att det finns ett utbud av mat och dryck som gör det enkelt att välja hälsosamt. Livsmedelsindustrin visar sitt engagemang för nutritionsforskning genom delaktighet i en rad forskningsprojekt inom området. Härigenom skapas ett värdefullt kunskapsutbyte och kontaktnät mellan industri och akademi.

För att ge konsumenten bästa möjliga information och kunskap om de varor som finns att köpa är det viktigt att branschen arbetar proaktivt med en tydlig och väl fungerande märkning. Därför utarbetar livsmedelsbranschen tolkningar och rekommendationer som underlättar för företagen att märka, marknadsföra och informera om sina produkter på ett tydligt och ansvarsfullt sätt.

Förutom de näringsmässiga nyttoaspekterna av livsmedel som bidrar till vår hälsa, inkluderas även de oönskade ämnen som ofta diskuteras medialt och som kan utgöra konsekvenser för vår hälsa. En grundförutsättning inom livsmedelsbranschen är att livsmedel som tillverkas, säljs och konsumeras ska vara säkra och inte får utgöra risker för hälsan, vare sig på kort eller på lång sikt. I sammanhanget ska ingredienser, processer och material som kommer i kontakt med livsmedel kvalitetssäkras, vilket företagen efterlever via de rutiner och kontroller som är inbyggda i företagets kvalitetssystem.

Det finns en mycket omfattande livsmedelslagstiftning som främst regleras på EU-nivå. Lagstiftningen reglerar halter av hundratals kemiska ämnen som dels kan förekomma naturligt i exempelvis grödor, men även som konsekvens av miljöföroreningar samt resthalter från godkända bekämpningsmedel. Alltmer uppmärksammas och regleras även oönskade ämnen som bildas vid olika processer, som vid upphettning.

På senare tid har "hormonstörande ämnen" i livsmedel fått allt större fokus inom EU. Denna grupp av ämnen är heterogen och spänner mellan att vara naturligt förekommande till hormonstörande ämnen i sojabönor via bekämpningsmedel till att vara bisfenol A i förpackningsmaterial. Inom EU diskuteras bland annat kriterier och riskvärderingsmodeller för dessa ämnen. Även om bisfenol A – som exempelvis kan finnas i lackskiktet i en konserverburk – bedöms som säkert av både Livsmedelsverket och EFSA (den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet) arbetar samtliga

aktörer i livsmedelsbranschen intensivt med att finna alternativ utan bisfenol A – för att säkra både produktkvalitet och eventuella diskussioner om hälsoeffekter.

Samtliga tillsatser måste vara godkända för att få användas. Detta görs på EU-nivå med underlag från riskbedömningar av EFSA. En tillsats godkänns endast om vissa villkor är uppfyllda. Debatten kring tillsatser har medfört att livsmedelsbranschen minskat användningen av onödiga tillsatser och tumregeln är att tillsatser endast används när det är till nytta för konsumenten. Produktsäkerheten får aldrig äventyras. Vissa livsmedelsföretag har interna krav som innebär att vissa tillsatser aldrig används – även om dessa är godkända inom EU. För livsmedelsindustrin är det samtidigt viktigt att den nationella tillsynen och regeltolkningen är konsekvent.

➡ **Livsmedelsindustrin ska minska andelen oönskade ämnen i livsmedel**

➡ **Livsmedelsindustrin ska göra det enklare för konsumenten att göra medvetna val**

Hur ska livsmedelsbranschen uppnå resultat?

Livsmedelsindustrins hållbarhetsmanifest har till syfte att upplysa både konsumenten men också de företag som verkar inom branschen att hållbarhetsarbete är viktigt och i vilken riktning branschen måste gå. Många företag arbetar aktivt med ett socialt och miljömässigt ansvarstagande. För livsmedelsbranschen gäller det också att berätta om arbetet och lyfta upp goda exempel så att konsumenten väljer livsmedel som är producerade och förädlade av den svenska livsmedelsindustrin. Därför ingår det i arbetet att sprida kunskap om de frågor som lyfts fram i manifestet. Det ligger även på företagets ansvar att bidra till en ökad förståelse för de ibland komplexa frågor som livsmedelsindustrin står inför.

Ur ett branshperspektiv arbetas det redan idag med flera frågor. Ett exempel är palmolja där det gäller att ställa om till certifierad palmolja men också bärplockning – där branschen jobbar för att säkerställa arbetstagarens rättigheter. För att nå de mål som branschen har satt upp krävs arbete i branschspecifika projekt där företagen hjälps åt att flytta fram branschens positioner. För livsmedelsindustrin är det viktigt att kunna mäta effekterna av det hållbarhetsarbete som utförs. Hållbarhetsmanifestet kommer därför att årligen följas upp genom *Livsmedelsindustrins hållbarhetssurvey*, som ska bedöma effekten av livsmedelsindustrins hållbarhetsarbete.